

خانه آیس

شرح رفتار شما با خانواده

حسین سلیمانی

۱۱۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رهنما ۱۱۷ (خانه انس)

نویسنده:

حسین سلیمانی

ناشر چاپی:

انتشارات آستان قدس رضوی - به نشر

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۸	رهنما ۱۱۷ (خانه انس)
۸	مشخصات کتاب
۱۰	اشاره
۱۵	دریچه
۱۷	درآمد
۱۹	فصل اول گلداری
۱۹	اشاره
۲۱	رفتار مرد با همسرش
۲۱	پنجره
۲۳	پنجره
۲۴	پنجره
۲۶	پنجره
۲۷	پنجره
۲۹	فصل دوم نگهبانی
۲۹	اشاره
۳۱	رفتار زن با همسرش
۳۱	پنجره
۳۳	پنجره
۳۳	پنجره
۳۵	فصل سوم تا مادری و پدری
۳۵	اشاره
۳۷	رفتار والدین قبل از به دنیا آمدن فرزندان
۳۷	پنجره

۴۱	فصل چهارم‌نشانه شناسی
۴۱	اشاره
۴۳	رفتار والدین بعد از به دنیا آمدن فرزندان
۴۳	پنجره
۴۴	پنجره
۴۶	پنجره
۴۹	فصل پنجم محبت های تقویمی
۴۹	اشاره
۵۱	رفتار فرزندان با پدر و مادر
۵۱	پنجره
۵۲	پنجره
۵۴	پنجره
۵۶	پنجره
۵۷	فصل ششم خواهران و برادران غریب
۵۷	اشاره
۵۹	رفتار فرزندان با یکدیگر
۵۹	پنجره
۶۱	پنجره
۶۲	پنجره
۶۳	پنجره
۶۵	فصل هفتم فرزند جدید
۶۵	اشاره
۶۷	رفتار با داماد و عروس
۶۷	پنجره
۶۸	پنجره
۶۸	پنجره

۶۹	پنجره
۷۱	فصل هشتم مگر مهم است؟
۷۱	اشاره
۷۳	صله رحم و ارتباط با سایر فامیل
۷۴	پنجره
۷۵	پنجره
۷۷	پنجره
۷۸	پنجره
۷۹	خلاصه
۸۰	بیشتر بخوانیم
۸۱	درباره مرکز

مشخصات کتاب

سرشناسه : سلیمانی، حسین، ۱۳۴۵ -

عنوان و نام پدیدآور : خانه انس : شرح رفتار شما با خانواده / حسین سلیمانی؛ تهیه و تنظیم اداره پاسخ گویی به سوالات دینی آستان قدس رضوی؛ به کوشش محمدحسین پورامینی؛ ویراستار زهرا مولایی؛ [برای] آستان قدس رضوی ، معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی.

مشخصات نشر : مشهد: آستان قدس رضوی، شرکت به نشر، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری : ۷۶ص. : مصور (رنگی).؛ ۱۷×۱۱ س م.

فروست : به نشر، انتشارات آستان قدس رضوی؛ ۲۲۱۲.

رهنما؛ ۱۱۷.

شابک : ۴۵۰۰۰ ریال : ۹۷۸-۹۶۴-۰۲-۲۷۱۷-۶

وضعیت فهرست نویسی : فیا

یادداشت : چاپ دوم.

یادداشت : چاپ قبلی : انتشارات قدس رضوی، ۱۳۹۳.

یادداشت : کتابنامه به صورت زیرنویس.

عنوان دیگر : شرح رفتار شما با خانواده.

موضوع : خانواده ها -- جنبه های مذهبی -- اسلام

موضوع : Families -- Religious aspects -- Islam

موضوع : خانواده ها -- جنبه های قرآنی

موضوع : Families -- Qur'anic teaching

شناسه افزوده : پورامینی، محمد حسین، ۱۳۵۴ - ، گردآورنده

شناسه افزوده : Pouramini, Muhammad Husayni

شناسه افزوده : مولایی، زهرا، ۱۳۶۵ -، ویراستار

شناسه افزوده : آستان قدس رضوی. اداره پاسخگویی به سئوالات دینی و اطلاع رسانی

شناسه افزوده : آستان قدس رضوی. معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی

شناسه افزوده : شرکت به نشر (انتشارات آستان قدس رضوی)

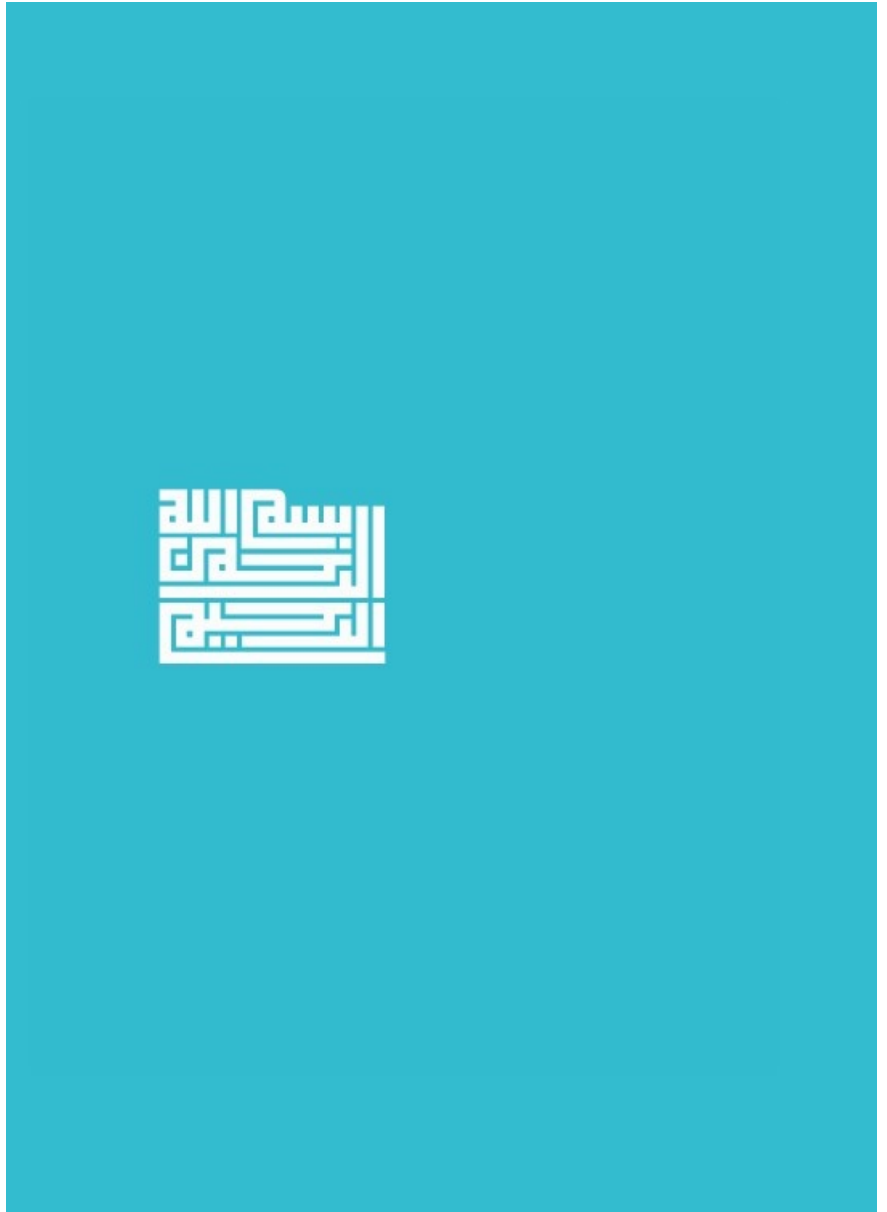
شناسه افزوده : Behnashr Company (Astan Quds Razavi Publications)

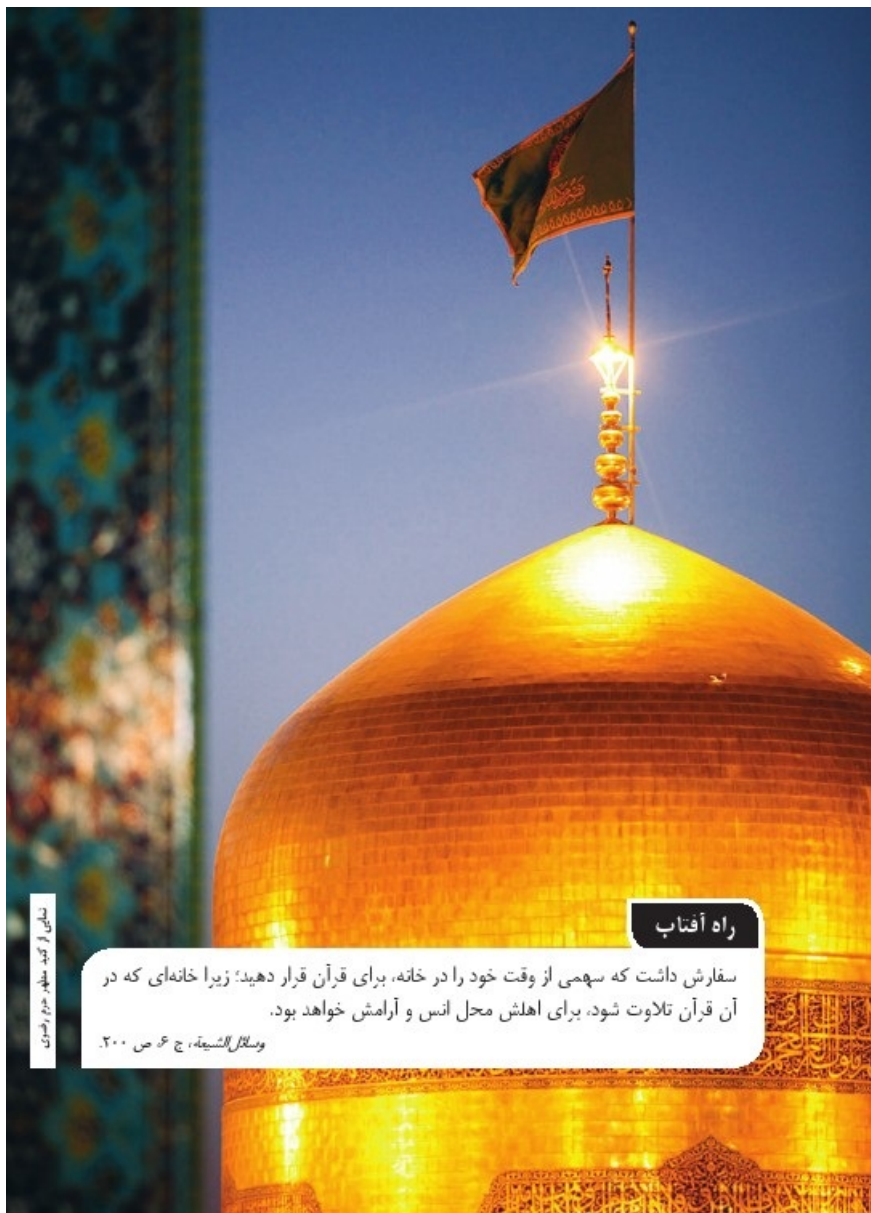
رده بندی کنگره : BP۲۳۰/۱۷/س ۸۱۳ خ ۲ ۱۳۹۶

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۴۸۳۱

شماره کتابشناسی ملی : ۴۷۲۸۷۴۶

ص: ۱

راه آفتاب

سفارش داشت که سهمی از وقت خود را در خانه، برای قرآن قرار دهید؛ زیرا خانه‌ای که در آن قرآن تلاوت شود، برای اهلس محل انس و آرامش خواهد بود.

وسائل الشیعة، ج ۶ ص ۳۰۰.

نمایی از گنبد مطهر حرم رضوی

خانهٔ اُنس؛ شرح رفتار «شما» با «خانواده»

حسین سلیمانی

شرح رفتار «شما» با «خانواده»

دریچه

به خانواده ات فکر می کنی ، و به رابطه ات با " آن ها " از خودت سوال می کنی :

۱- رفتارت با همسرت چگونه باید باشد؟

۲- در رفتار با فرزندان چگونه باید عمل کنی ؟

۳- با خواهران و برادرانت چگونه باید تعامل کنی ؟

۴- در صله رحم و ارتباط با فامیل چگونه باید رفتار کنی ؟

۵- و به طور کلی رفتارت با خانواده و فامیلت چگونه باید باشد؟

" خانه انس " فرمول هایی هستند در جهت پاسخ به سوالات بالا و شرح رفتار " تو " با " خانواده و فامیلت " بر اساس مبانی

اسلام

ص: ۷

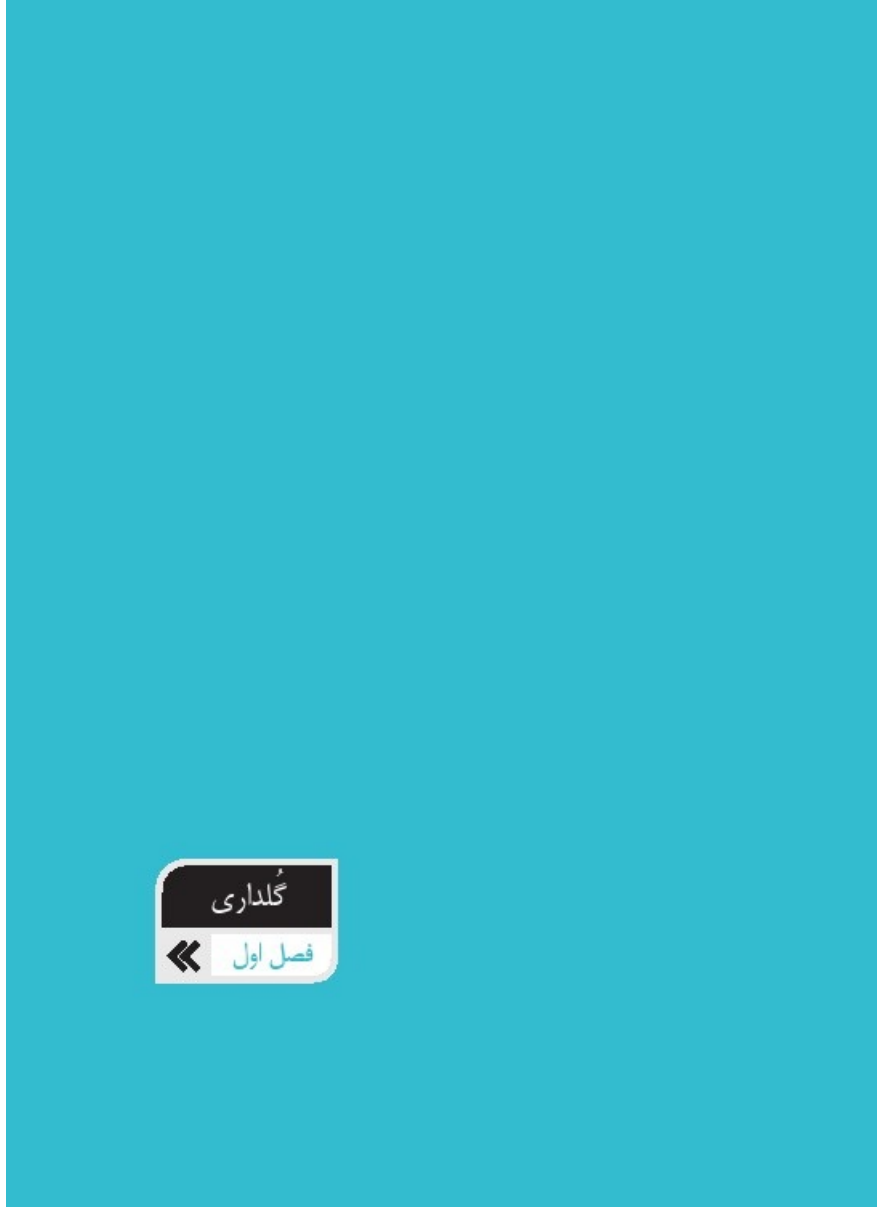
یکی از ابعاد پیشرفت با مفهوم اسلامی عبارت است از سبک زندگی کردن مثل مسئله خانواده،... رفتار ما با پدر و مادر، رفتار ما با فرزند... اینها آن بخش های اصلی تمدن است.. در این بخش، پیشرفت ما چشمگیر نیست.. برای ساختن این بخش از تمدن نوین اسلامی، به شدت باید از تقلید بپرهیزیم. (۱)

"خورشید قرار است در خانه ای ساکن شود!"

این خبری است از آسمان، خبری از یک ستاره پرنور... چه کسی می تواند برای خورشید خانه بسازد؟! چه کسی می تواند این افتخار را کسب کند؟!

به توانایی هایت فکر می کنی، به اینکه دوست داری سازنده خانه خورشید باشی؛ آن همه نور، آن همه انرژی و آن همه حیات، همه در خورشید جمع اند و خورشید می شود ساکن خآن های که «تو» ساخته ای، با اعمال خآن های می سازی برای سکونت خورشید

ص: ۹

رفتار مرد با همسرش

گل ها نیاز به مراقبت دارند و هرکاری که در «گلداری» مرسوم است را باید به درستی انجام داد تا این گل، طراوت، زیبایی، بو و عطر خوش داشته باشد و باعث زیبایی و آرامش و خوشی شود.

زندگی عادی هم همینطور است؛ منظورم از نظر گل و گلداری است! بعضی ها هستند که رفتار خاصی را می طلبند. این رفتار خاص به دلیل طبیعت و نوع خلقت آن هاست و باید با هرچیزی مطابق چیزی که می طلبد، رفتار کرد. یکی از فرمول هایی که لازم است مردها در زندگی به آن توجه کنند، فرمول رفتار با همسر است؛ یک فرمول ساده در گفتار، امام سخت در عمل

پنجره

«اسم همسر + گل + رفتار با همسر موافق دستور خداوند + لباس بودن»

باید حتماً به اسم همسران گل اضافه کنید و این را در صحبت با

ص: ۱۳

همسرتان مدام تکرار کنید! باید در ذهن تان حک شود که همسر شما گل است؛ چرا؟ چون می خواهیم رفتار با گل را در رفتار با همسر امتحان کنیم.

با گل چگونه باید رفتار کرد؟ از گل چگونه باید مراقبت کرد؟! اسلام زن را به یک شاخه گل تشبیه کرده است. (۱)

اینکه برای توضیح رفتار با زن از لفظ گل استفاده شده، یک مسئله ساده نیست؛ درون این تشبیه، نکته مهمی نهفته است. می دانید گل نیاز به محبت، به مراقبت و نیاز به توجه دارد. اگر این کارها در قبال گل انجام نشود، باعث صفا و طراوت و عطر خوش نمی شود و گل روز به روز پژمرده تر می شود و در نهایت کثیفی و عفونت به بار می آورد و انسان مجبور است آن را بیندازد دور! قطعاً یکی از دلایل جدایی در خیلی از زندگی ها درست رفتار نکردن با زن از ناحیه مردهاست. وقتی با زن مثل یک شاخه گل رفتار نشود، خواه ناخواه بعد از مدتی پژمرده می شود و گل پژمرده نتیجه اش جدایی است! باید با زن - بخوانید شاخه گل - به نیکی رفتار کرد. قطعاً باید در ادای حقوقش به نیکی عمل کرد (۲) و حتی اگر قرار شد از گلی جدا شویم، باید نیکی را هنگام جدا شدن هم رعایت کنیم: (۳)

ص: ۱۴

-
- ۱- . امام علی می فرمایند: به درستی که زن، شاخه گل است ... پس در هر حال با او مدارا و همراهی کن تا زندگی باصفایی داشته باشی (من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۹۲).
 - ۲- . و مهریه آنان را به طور پسندیده بپردازید (نساء: ۲۵) و «و مرد» خوراک و پوشاک آنها را به شایستگی عهده دار است (بقره: ۲۳۳).
 - ۳- . آنها را به شایستگی رها کنید [طلاق دهید] (بقره: ۲۳۱).

وَ عَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ.

و با زنان به طور شایسته معاشرت کنید. (۱)

یکی از حقوق، مهریه است. یک مطلب را سریع و صریح بگوییم؛ متأسفانه بیشتر مردها در مقابل پرداخت مهریه همسرشان، اصلاً هیچ قید و بندی ندارند و به هیچ وجه به فکر پرداخت آن نیستند، در صورتی که دادن مهریه واجب است؛ همان طور که دادن پولی که از دیگران قرض گرفته ایم، واجب است و همان طور که نمازخواندن و روزه گرفتن و خمس و زکات دادن واجب است. «چه کسی داده و چه کسی گرفته!» اشتباه بزرگی است که در فرهنگ جامعه شکل گرفته است و متأسفانه مردها حواسشان نیست که این ندادن مهر، چه گناه بزرگی است و در دنیا و آخرت چه بلایی به سرشان خواهد آورد! یا نباید مهر را قبول کرد، یا وقتی انسان قبول کرد، از نظر شرعی وظیفه دارد مهر را بپردازد، مگر اینکه همسرش رسماً مهرش را ببخشد! کسی حق ندارد وقتی می داند مهری را نمی خواهد پرداخت کند یا نمی تواند پرداخت کند، قبول کند. حتی حق ندارد به حساب خودش بگوید مهر را قبول می کنم؛ ولی بعد همسر می بخشد! (۲) خیر! و متأسفانه این نوع از ازدواج که

ص: ۱۵

۱- . نساء: ۱۹.

۲- . امام صادق می فرمایند: مردی که با زنی ازدواج کند و قصدش این باشد که مهر زنش را ندهد، نزد خداوند آن مرد زناکار است (وسائل الشیعه، ج ۲۱، ص ۲۶۷).

انسان قصد دادن مهر همسرش را نداشته باشد، نزد خدا زشت است و روز قیامت با آن مرد مثل گناهکار رفتار می شود! (۱) و یکی از گناهایی که خداوند نمی بخشد، همین گناه است.

پنجره

امام رضا می فرمایند:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى غَافِرٌ كُلِّ ذَنْبٍ إِلَّا مَنْ جَحَدَ مَهْرًا.

خداوند متعال هر گناهی را مورد آمرزش قرار می دهد «و یکی از گناهایی که نمی بخشد» گناه انکار و ندادن مهریه زن است. (۲)

بعضی از گل ها خار هم دارند؛ ولی این خار در اصل برای محافظت از آن هاست. یک «گلدار» عاقل اگر خار دستش را برید و خونی کرد، صبر می کند، فوراً گل را از بین نمی برد. اگر گل را آفت گرفت، فوراً آن را بیرون نمی اندازد و تا لحظه آخر همه تلاشش را می کند که گل را سلامت نگه دارد.

ص: ۱۶

۱- رسول خدا می فرمایند: هر مردی که بر زنش در دادن مهریه اش ظلم و ستم کند، نزد خداوند زناکار به شمار می آید و در روز قیامت خدا به او می گوید: بنده من! کنیزم را با عهد خود به عقد تو در آوردم؛ ولی تو به عهدم وفا نکردی؛ پس خدا طلب آن زن را بر عهده می گیرد و همه کارهای خوب مرد را به حساب زن می نویسد؛ اما باز حق آن زن ادا نمی شود و به همین دلیل فرمان می دهد که آن مرد را به آتش بیاندازند (وسائل الشیعه، ج ۲۱، ص ۲۶۷).

۲- ۲. مستدرک الوسائل، ج ۱۳، ص ۳۷۸.

زندگی هم همین است - با کم و زیادش! - باید مدارا کرد و تحمل. صبر کردن بر بداخلاقی های زن به خاطر خدا پاداش دارد. (۱) اساساً انسان باید در همه حال، طرف حسابش کس دیگری باشد. در همه حال باید با فرد دیگری معامله کند؛ فردی نه از جنس انسان ها، بلکه انسان باید طرف حسابش را خدا در نظر بگیرد. آن وقت است که از دیگران هیچ توقعی نخواهد داشت و با خیال راحت هر چه خدا فرمان داده است را انجام می دهد. این محبت کردن، این به نیکویی و به شایستگی رفتار کردن هم حدومرز و حدودی دارد. حدش دقیقاً تا جایی است که دین اجازه داده است؛ یعنی محبت کردن و به نیکی با زن رفتار کردن، تا جایی خوب است که مخالفت با خدا صورت نگیرد. یک نمونه از مخالفت این است که مرد به بهانه روشنفکری، محبت، آزاد گذاشتن زن و... به زنش اجازه دهد تا بدون پوشش مناسب در جامعه ظاهر شود، (۲) بلکه مرد وظیفه دارد در جهت معنوی به همسرش کمک کند.

ص: ۱۷

-
- ۱- رسول خدا می فرمایند: هر مردی که بر بداخلاقی همسرش به خاطر خدا صبر کند، برای هر بار صبرش، پاداشی همانند پاداش صبر ایوب در برابر بلاهایش به او داده می شود (وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۱۶).
 - ۲- رسول خدا می فرمایند: مردی که از همسرش اطاعت کند، خدا او را با صورت به آتش می اندازد. سؤال شد: این پیروی چیست؟ پیامبر فرمود: به همسرش اجازه دهد بدون پوشش مناسب به حمام های عمومی، عروسی ها و سوگواری ها برود و لباس نازک بپوشد (اصول کافی، ج ۵، ص ۵۱۷).

از طرف مرد وظیفه این طور است که ضرورت های زن را درک کند، احساسات او را بفهمد، نسبت به حال او غافل نباشد و خود را صاحب اختیار مطلق العنان او در خانه نداند... مرد باید به زن کمک کند تا عقب ماندگی هایی را که در جامعه ما دارند، جبران کند. البته مقصود از این عقب ماندگی ها، آن چیزهایی نیست که امروز به تقلید از فرنگی ها در جامعه ما مطرح می شود، بلکه هدف معرفت است. مقصود تحصیلات است. مراد پیدا شدن روح اندیشه و تأمل و فکر در زن است. مقصود اینهاست که هرچه مرد بتواند باید در این باره به همسرش کمک کند. (۱)

یک قسمت از فرمول مانده و آن لباس بودن مرد برای زنش است. لباس چه کاری انجام می دهد؟ انسان را از آسیب محافظت می کند، عیوب انسان را می پوشاند و در گرما و سرما حافظ انسان است و باعث بهتر جلوه کردن و زیبایی انسان می شود. هر وظیفه ای که ما برای لباس در نظر می گیریم، عین همان وظیفه را مرد در قبال همسرش دارد. اگر مرد لباس همسرش باشد، عیوب او را مخفی می کند، او را محافظت می کند، با رفتارش باعث آرامش همسر و زینت بخش او می شود. هر لباسی

ص: ۱۸

برای زمانی خوب است. اگر در تابستان لباسی که مربوط به زمستان است پوشیده شود، انسان محافظت نمی شود، بلکه برعکس گرمای خواهد شد. اگر لباسی که مربوط به تابستان است را انسان در زمستان بپوشد، در مقابل سرما دوام نمی آورد. هر دوره ای از زندگی و هر شرایطی از زندگی، لباس خاص خودش را می طلبد و مرد باید حواسش باشد که همسرش در چه دوره و در چه شرایطی است و مطابق همان دوره و شرایط، لباس همسرش باشد:

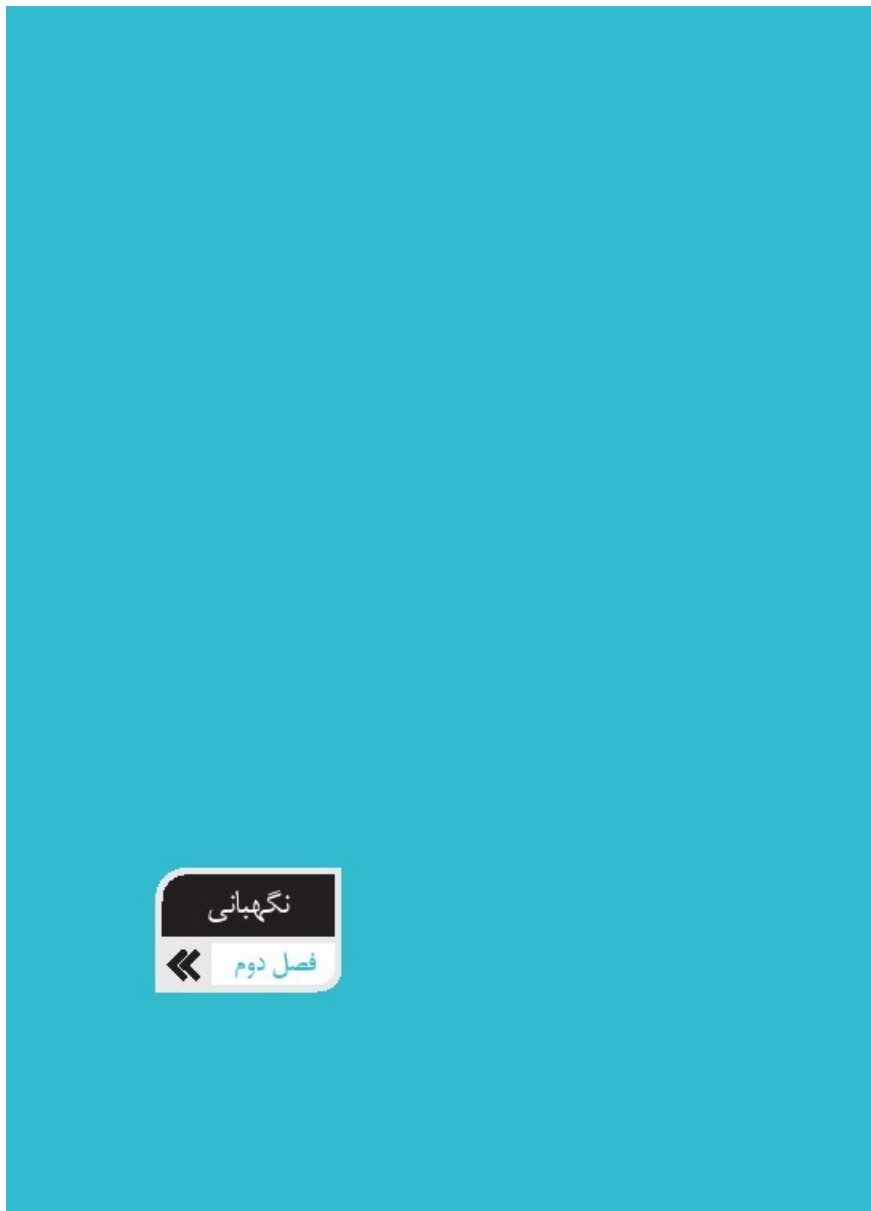
پنجره

أَنْتُمْ لِبَاسٍ لِهِنَّ.

و شما مردها پوششی هستید برای زنانتان. (۱)

«گلداری» واقعی همین است که با امانتی که خدا در اختیار انسان قرار داده است، همان طور رفتار کنیم که خدا می پسندد. آن وقت است که می توانیم کمی، فقط کمی سرمان را بالا بگیریم و نور محبت خدا و رضایتش را حس کنیم. «گلداری» کاری سخت؛ اما با درآمدی بسیار عالی است. هر وقت طرف حساب خدا باشد، فروشنده خوب سود می کند، خیلی خوب.

ص: ۱۹

رفتار زن با همسرش

در هیچ کشوری از کشورهای دنیا چیزی به نام سربازی برای خانم‌ها وجود ندارد. البته می‌شود یک خانم نیروی نظامی باشد؛ مثلاً در ارتش باشد یا پلیس و... اما چیزی به صورت مرسوم که نامش سربازی - بخوانید اجباری - باشد فقط مخصوص آقایان است. خیلی از زن‌ها علاقه دارند به سربازی بروند؛ یک جورهایی از فضای سربازی و شاید خاطراتی که مردها از این بخش از زندگی‌شان دارند، لذت می‌برند و علاقمندند به تجربه چنین رویدادی! معمولاً یک بخش از سربازی به نگهداری می‌گذرد. خانم‌ها اگر نمی‌توانند سربازی را تجربه کنند، می‌خواهیم در ضمن یک فرمول، راهی برای نگهداری بهشان پیشنهاد کنیم؛ فرمول راز رفتار زن با همسرش:

پنجره

«نگهبانی + صبوری + لباس بودن»

ص: ۲۳

یک نگهبان چه کاری انجام می دهد؟ نگهبان یک بانک یا یک فروشگاه یا مدرسه چه می کند؟ براساس نظر اسلام، زن باید در زندگی نگهبان خانواده باشد. (۱) انتخاب این لفظ کاملاً هوشمندانه بوده است. اسلام می خواهد بگوید زن در مقابل همسرش نگهبان است؛ نگهبان مال و آبرو و پاکی همسرش و... یک نگهبان پاکی باید هرچه در توان دارد، انجام دهد تا آلودگی به وجود نیاید. زندگی های زیادی هستند که زن در آن ها به وظیفه نگهبانی اش درست عمل نکرده و دزد مال و آبرو و پاکی و... توانسته به آن زندگی دستبرد بزند. صبوری دومین قسمت فرمول رفتار زن با همسرش است. صبوری زن در برابر بداخلاقی های همسرش، زندگی را بیمه می کند. همان طور که بیمه در مواقعی که ضرری برسد، عواقب ضرر را تأمین می کند - البته ما که از بیمه ها تا به حال خیر زیادی ندیده ایم! - صبوری زن در زندگی نیز از بین نرفتن کانون خانواده را تأمین می کند؛ به همین دلیل است که خداوند پاداش بسیار زیادی برای زنی که در مقابل بداخلاقی های همسرش صبوری کند، در نظر گرفته است. (۲) در نهایت اینکه زن باید لباس همسرش باشد. لباس چه می کند؟ انسان را محافظت می کند، به انسان زیبایی می دهد، عیوب انسان را می پوشاند و...

ص: ۲۴

-
- ۱- رسول خدا می فرماید: و زن در خانه همسرش نگهبان است (عوالی اللآلی، ج ۱، ص ۱۲).
 - ۲- امام صادق می فرماید: سه دسته از زنان اند که خداوند عذاب قبر را از آنان برمی دارد و در روز قیامت با فاطمه دختر محمد محشور می شوند؛ زنی که بر غیرت شوهرش شکبیا باشد و زنی که در مقابل بداخلاقی شوهرش صبر کند و زنی که مهریه اش را به شوهرش ببخشد (وسائل الشیعه، ج ۲۱، ص ۲۸۵).

زن نیز باید برای همسرش لباس باشد و او را محافظت کرده، به او زیبایی دهد و عیوبش را بپوشاند:

پنجره

هِنَّ لِبَاسٍ لَكُمْ.

زن های شما پوشش شما هستند. (۱)

زن باید مشوق مرد باشد برای عمل کردن به فرمان های خداوند و کاری کند که همسرش بیشتر به خداوند نزدیک شود، نه اینکه با رفتارش و خواسته هایش کاری کند که همسرش از خدا دور شود. خانه وقتی خانه خورشید می شود که زن و مرد با هم به گونه ای رفتار کنند که خداوند می پسندد، همه چیز برای خدا باید باشد و رفتار ما در این بخش از زندگی نیز برای او و به خاطر اوست.

پنجره

زن باید ضرورت های مرد را درک کند و بر او فشار روحی و اخلاقی وارد نسازد. کاری نکند که او در امر زندگی مستأصل شود و خدای ناکرده متوسل به راه های خلاف و نادرست شود. باید او را به ایستادگی و مقاومت در میادین زندگی تشویق

ص: ۲۵

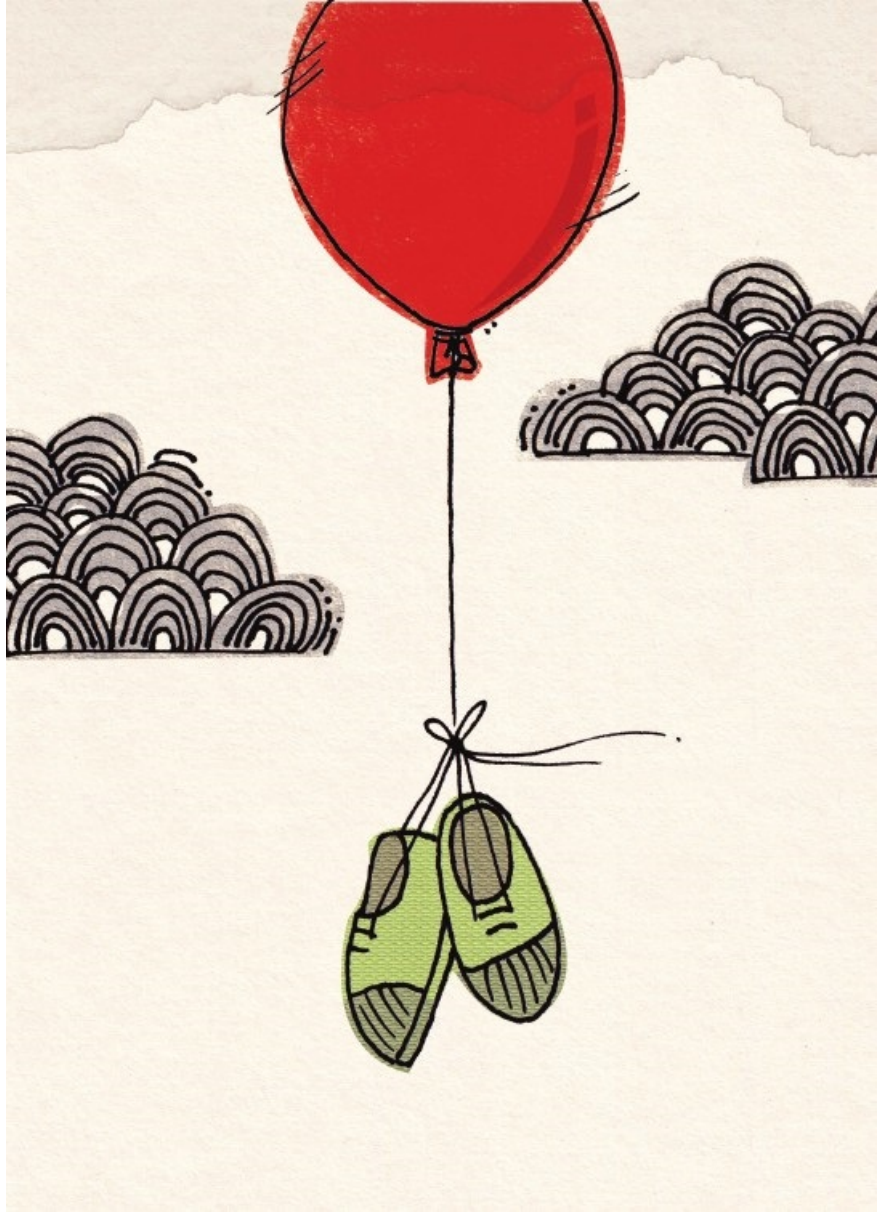
کند و اگر چنانچه کار او مستلزم این است که مثلاً نمی تواند یک مقداری به وضع خانواده رسیدگی کند، این را مرتب به رخ او نکشد(۱)....

اگر مرد خانه، فعالیتی چه علمی و چه جهادی و سازندگی و چه برای کسب روزی و چه برای کارهای عمومی دارد، زن سعی کند فضای خانه را برای او مساعد کند که او بتواند با روحیه خوب سر کار برود و با شوق به خانه برگردد(۲).... بعضی از زن ها نسبت به مردها سخت گیری می کنند؛ مثلاً باید این را حتماً بخری! باید این طور خان های حتماً فراهم کنی! فلان کس این طور خریده، من اگر نخرم مایه سرشکستگی می شود. با این حرف ها شوهر خود را اذیت می کنند که این درست نیست.(۳)

ص: ۲۶

-
- ۱- .بیانات مقام معظم رهبری در خطبه عقد، ۱۰/۲/۱۳۷۵.
 - ۲- .بیانات مقام معظم رهبری در خطبه عقد، ۲/۹/۱۳۷۳.
 - ۳- .بیانات مقام معظم رهبری در خطبه عقد، ۱۸/۵/۱۳۷۴.

رفتار والدین قبل از به دنیا آمدن فرزندان

بعد از ازدواج، چشم که بهم بگذاریم، وقت پدر شدن و مادر شدن فرامی‌رسد. زمان سریع می‌گذرد، ممکن است کسانی فکر کنند فرصت زیادی دارند برای آماده شدن برای پدری و مادری؛ ولی حقیقت این است که فرصت محدود است و زمان به سرعت می‌گذرد. زن و شوهر تا مادر شدن و پدر شدن، چه رفتاری را باید به کار بگیرند؟ از نظر اسلام در این دوره زمانی بعد از ازدواج تا فرزند دار شدن، چه رفتاری پسندیده است؟ رفتار والدین قبل از به دنیا آمدن فرزند، در فرمول زیر آمده است:

پنجره

«ایجاد آمادگی برای فرزنددار شدن + رعایت نکات اسلامی در انعقاد نطفه»

وقتی سخن از ایجاد آمادگی

ص: ۲۹

می شود، یک مفهوم کلی در ذهن انسان می آید که این مفهوم کلی شامل هرگونه آمادگی می شود. آمادگی روحی، جسمی، معنوی و... پدر و مادر باید این آمادگی را در خود ایجاد کنند. برای داشتن فرزندی بهتر و نیرومند تر و سالم تر، جسم پدر و مادر لازم است سالم باشد و از آمادگی جسمانی خوبی برخوردار باشند. غذای پدر و مادر خصوصاً غذایی که مادر استفاده می کند، بر روی فرزند تأثیر دارد. (۱) روحیات و خلق و خوی والدین بر روی فرزند تأثیر دارد. اگر مال حرامی خورده شود، لباس حرامی پوشیده شود و گناهی انجام شود، همه اینها بر روی کودک تأثیر خواهند داشت و باعث شرکت شیطان در اولاد انسان می شوند؛ پس بر همین اساس، والدین باید نسبت به آمادگی های جسمی، روحی، اخلاقی و معنوی خود حساس باشند و این آمادگی ها را قبل از به دنیا آمدن فرزند، مورد توجه قرار دهند:

پنجره

وَ شَارِكُهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ.

و (ای شیطان) در اموال و اولاد (انسان های بد) مشارکت کن. (۲)

قسمت دیگر رفتار والدین قبل از به دنیا آمدن فرزند، در خصوص رعایت نکات و آداب اسلامی در انعقاد نطفه و آمیزش جنسی است. شیوه و

ص: ۳۰

۱- امام حسن به نقل از رسول خدا می فرمایند: غذای زنان باردار، شیر باشد؛ چون بچه اگر در شکم مادر از شیر تغذیه کند، قلبش محکم و عقلش زیاد می شود و اگر بچه پسر باشد، شجاع می شود و اگر دختر باشد، زنانه آن به گونه ای می شود که نزد شوهر خود عزیز می شود (اصول کافی، ج ۶، ص ۲۳).

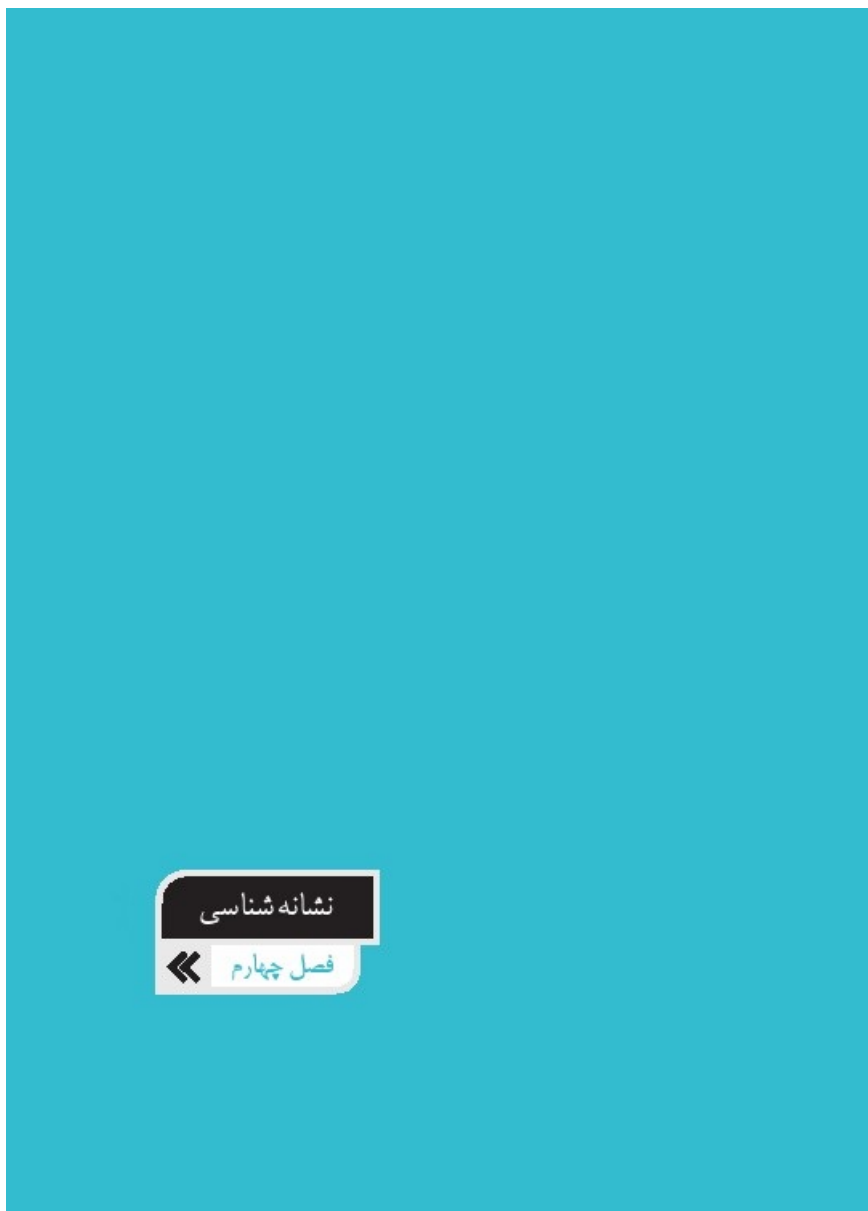
۲- اسراء: ۶۴.

زمان آمیزش بر روی جسم و روح فرزند تأثیر بسیاری دارد و در این باره روایات متعددی در منابع اسلامی وجود دارند (۱) که مجال برای ذکر آن ها در اینجا نیست.

پدر شدن و مادر شدن از قبل از تولد اتفاق می افتد و پدر و مادری که آینده و سبک زندگی فرزندانشان برایشان مهم است، از قبل از تولد وی به فکر وی بوده و حواسشان هست از نظر جسمی، روحی، اعتقادی و... و همچنین از نظر آمیزش جنسی نکاتی را رعایت کنند که در سلامت روح و جسم شان تأثیر بهتری می گذارد. «تا مادری و تا پدری» پدرها و مادرها از همان ابتدای ازدواج شروع شده است. می توانید از همان ابتدای ازدواج نام پدر و مادر را روی خودتان بگذارید و شروع کنید به عمل کردن به فرمول رفتار والدین قبل از به دنیا آمدن فرزند.

ص: ۳۱

۱- . معصومان می فرمایند: هنگام همبستر شدن، نخست نام خدا را ذکر کن! هنگام ظهر همبستر نشوید، در آن هنگام حرف نزنید، با میل به زن دیگر با همسر خود همبستر نشوید، هنگام همبستر شدن، حتماً هر کدام دستمالی جداگانه داشته باشید، ایستاده نزدیکی نشود که کار حیوانات است، در مواقع و مکان های زیر از همبستر شدن پرهیز کن: شب عید قربان، زیر درخت میوه، در برابر خورشید، مگر آنکه پرده ای شما را بپوشاند، بین اذان و اقامه، نیمه شعبان، در روز آخر شعبان، بر پشت بام، شب ماه گرفتگی، روز خورشید گرفتگی، بین غروب خورشید تا از بین رفتن شفق و در مواقع زیر نیز همبستر شدن خوب است: شب دوشنبه، شب سه شنبه، شب و ظهر روز پنج شنبه، شب و عصر روز جمعه و... (الآداب الدینیة للخزانه المعینیة با ترجمه عابدی، ص ۲۹۷-۳۰۱).

رفتار والدین بعد از به دنیا آمدن فرزندان

در عالم نشانه های مختلفی از خداوند وجود دارد و یکی از این نشانه ها فرزندان انسان هستند. باید این نشانه های الهی را شناخت و با توجه به شناخت با آن ها رفتار کرد. والدین بعد از به دنیا آمدن فرزند، با قبل از آن تفاوت دارند و لازم است رفتارشان با خودشان و با فرزندانشان رفتار مناسبی باشد. این رفتار در طی فرمول ذیل آمده است:

پنجره

«احترام زن و شوهر به یکدیگر + توجه به بهداشت و تغذیه روحی و جسمی فرزند + توجه بیشتر به دختران»

بچه ها که به دنیا آمدند، پدر و مادر باید حواسشان باشد که احترام یکدیگر را بیش از پیش حفظ نمایند. اینکه مادر جلوی روی فرزندان با پدر بدرفتاری کند، بر روی تربیت فرزندان تأثیر خواهد داشت. اینکه پدر پیش روی فرزندان با مادر دعوا کند و احترام او را حفظ نکند، اثر سوء

ص: ۳۵

تربیتی بر روی فرزندان خواهد داشت و شخصیت پدر و مادر را در ذهن آن‌ها دچار ضعف خواهد کرد و تربیت آن‌ها را نیز دچار مشکل.

همچنین بر پدر و مادر لازم است به بهداشت و تغذیه کودکان اهمیت بدهند. این اهمیت دادن هم شامل بهداشت و تغذیه روحی است و هم شامل بهداشت و تغذیه جسمی؛ مثلاً توجه به اینکه فرزند باید از شیر مادر تغذیه کند، بسیار ضروری است و در زندگی و آینده جسمی و روحی فرزند تأثیر بسیاری خواهد داشت:

پنجره

وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ.

مادران، فرزندان خویش را دو سال تمام شیر دهند. (۱)

در خصوص توجه به تغذیه روحی کودک نیز مهم‌ترین نکته، آموزش کودک است. اینکه این آموزش چه باشد را نیز اسلام معین کرده است. قانونش این است که والدین باید آینده را در نظر بگیرند، نگاه کنند فرزندانشان در آینده به چه چیزهایی نیاز خواهند داشت و چه چیزهایی در آینده به دردشان می‌خورد، همان‌ها را به فرزندانشان تعلیم دهند. (۲) گاهی والدین

ص: ۳۶

۱- . بقره: ۲۳۳.

۲- . امام علی می‌فرمایند: بهترین آموختنی‌ها برای جوانان و نوجوانان، چیزهایی است که در بزرگسالی به آنها نیازمند می‌شوند (شرح نهج البلاغه، ج ۲۰، ص ۳۳۳).

چیزهایی به فرزندانشان آموزش می دهند و مثلاً آن ها را در کلاس هایی ثبت نام می کنند که آن کلاس ها هیچ تأثیر مهم و مثبتی در آینده فرزندشان ندارد؛ نه ذهن او را پرورش می دهد، نه استعدادهایش را شکوفا می کند و نه چیزی به علمش اضافه می کند.

کودک وقتی به یک بزرگسال تبدیل بشود، بیش از همه چیز نیازمند این است که تصویر درست و صحیحی از خودش، خدا و جهان پیرامونش داشته باشد و این یاد دادن و این آموزش اگر در کودکی محقق شود، در بزرگسالی کودک تأثیر خواهد داشت.

مشکلاتی که از نظر فکری در بزرگسالی خیلی از آدم ها ایجاد می شود، ریشه در دوران کودکی و نوجوانی و جوانی آن ها دارد، اگر والدین آن ها این مسائل را در آن ایام جدی می گرفتند، زندگی فرزندشان در بزرگسالی چیزی متفاوت از آنچه اکنون هست، می شد.

این مسئله مثل آموزش کوهنوردی به کسی است که می دانیم در آینده ای نزدیک لازم است از کوهی صعود کند. اگر به آن فرد به جای کوهنوردی روش تبدیل کرم های جنوب خلیج بالکان به طعمه برای صید ماهی های آب های شیرین رودخانه دارغوزآباد سفلی را آموزش دهیم، در کوهنوردی و صعودش هیچ فایده ای نخواهد داشت؛ ولی اگر قبل از صعود به او کوهنوردی یاد بدهیم، در هنگام صعود مشکلات کمتری خواهد داشت.

یکی از مسائلی که لازم است به فرزندان به درستی آموزش داده شود و مثل همان کوهنوردی می ماند و در آینده به کار فرزندان خواهد آمد، مسائل دینی است، خداوند این کار را بسیار می پسندد و این عمل باعث رضایت اوست. (۱) یا مثلاً اینکه فرزندان به کتابخوانی عادت کنند، برنامه های مفید رسانه ها را دنبال کنند و... همه جزو مسائلی است که در آینده فرزند و نوع زندگی اش تأثیر خواهد داشت.

ص: ۳۷

۱- و کسان خود را به نمازخواندن و زکات دادن دستور می داد و نزد پروردگار خویش پسندیده بود (مریم: ۵۵).

مراقبت و تربیت بر عهده ی والدین است. گزینش برنامه های سالم رسانه ها برای کودکان نیز وظیفه دیگر آن هاست. بچه ها را به کتابخوانی عادت دهید و کتاب های مفید مناسب سن آن ها تهیه کنید. (۱)

واقعاً اینکه کودک با کتاب های مفید مأنوس باشد، برایش بهتر است یا با بازی های کامپیوتری؟ کدام یک از آن ها در رفتار فعلی کودک و آینده اش تأثیر بیشتری دارند؟

نکته آخر درخصوص این رواق و این فرمول اینکه به رغم اینکه متأسفانه

ص: ۳۸

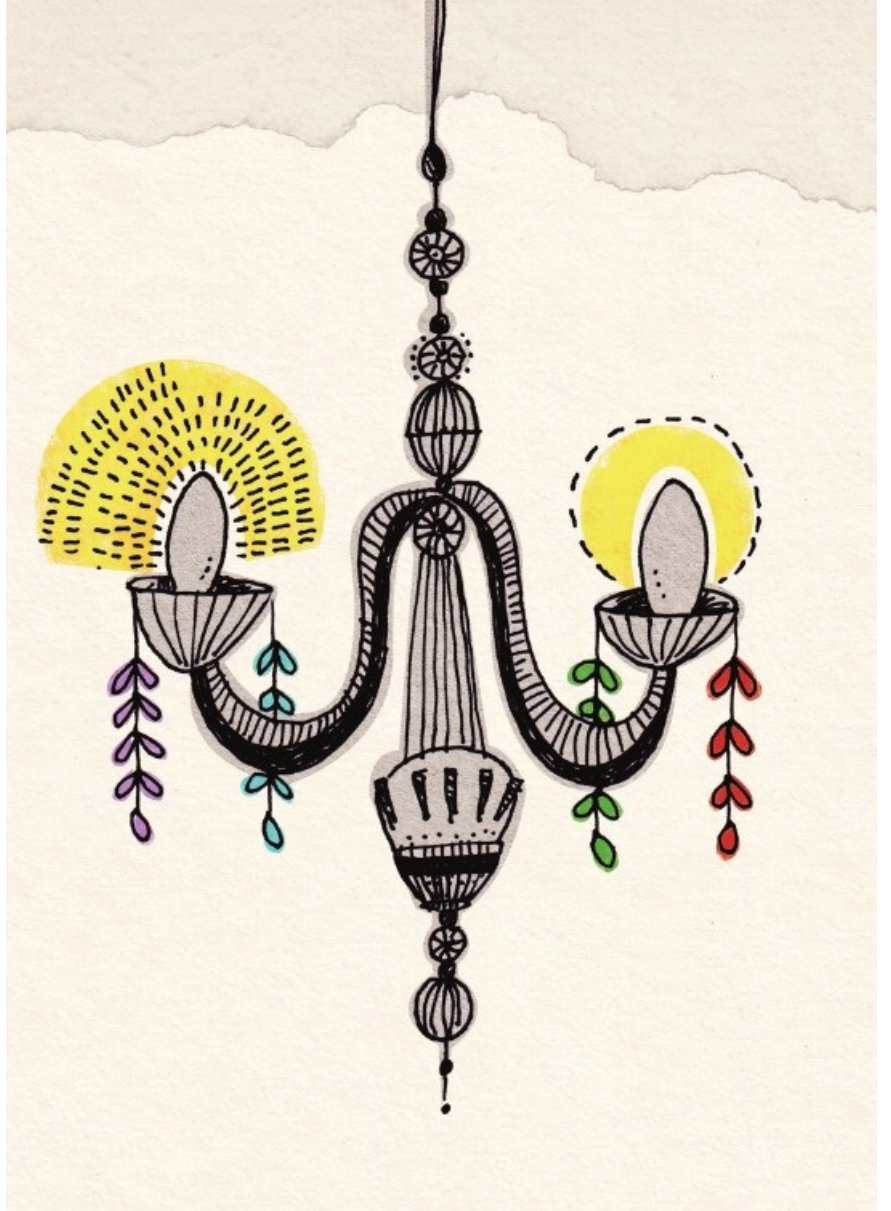
۱- . پاسخ مقام معظم رهبری به نامه یک شهروند، ۷/۶/۱۳۷۷.

در جوامع جوری تبلیغات شده است که اسلام به دختران توجه ندارد، اسلام توجه بیشتری به دختران داشته و این را می پسندد که والدین محبت و توجه به فرزندان دختر را مقدم نمایند. (۱)

ص: ۳۹

۱- . باید دختران را بر پسران (در محبت مثل هدیه خریدن) مقدم بدارید (وسائل الشیعه، ج ۲۱، ص ۵۱).

رفتار فرزندان با پدر و مادر

لطفاً اگر تقویم دارید، بیاوریدش نزدیک؛ فروردین، اردیبهشت، خرداد و... .

روزهای زیادی چشمانمان را می‌گیرد. برخی روزها روزی خاص شده‌اند؛ مثلاً روزی خاص برای پزشکان، روزی خاص برای رنگ‌کاران، روزی خاص برای دانشجویان و دانش‌گاہیان و... . دو روز را هم در تقویم گذاشته‌اند برای والدین، برای پدر و مادر؛ یک روز برای مادران است و یک روز هم برای پدران.

محبت‌های ما هم گاهی مثل تقویم است. به این دسته از محبت‌ها می‌گوییم «محبت‌های تقویمی». گاهی فکر می‌کنیم فقط یک روز برای پدر و مادر است و همین که آن روز به گونه دیگری باشیم و رفتاری متفاوت داشته باشیم، کافی است! این را گفتم که بگوییم فرمول رفتار با پدر و مادر از نظر اسلام چیزی جدای از «محبت‌های تقویمی» است:

پنجره

«نیکی به پدر و مادر به صورت مطلق + محبت بیشتر

ص: ۴۳

به مادر - عمل به دستورات غیرشرعی آن‌ها»

لطفاً اگر قرآن همراهتان هست، بیاوریدش نزدیک. بیایید کتاب خدا را ورق بزنیم؛ سوره حمد، سوره بقره، سوره آل عمران و

کتاب خدا را که نگاه کنیم، آیات زیادی درباره محبت و نیکی چشمانمان را می‌گیرد. بعضی آیات اما انگار فرق دارند. برخی آیات مخصوص پدر و مادرهاست؛ ولی محتوایشان واقعاً عجیب است:

پنجره

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا.

پروردگارت حکم قطعی کرده که غیر او را نپرستید و به والدین نیکی کنید. (۱)

خدا نیکی کردن به والدین را از مهم‌ترین واجبات بعد از توحید آورده است. عجیب است! چقدر خدا برایش این نیکی و محبت به پدر و مادر مهم است که بعد از توحید و وحدانیت و یگانه بودن خودش، آن را آورده است. خدا حتی نگفته است به پدر و مادری نیکی کنید که برایتان زحمت کشیده‌اند، یا مؤمن و مسلمان و شیعه هستند. خدا حتی نگفته است به پدر و

ص: ۴۴

مادری نیکی کنید که زنده و در قید حیات هستند، یا در روزی خاص یادتان بیاید و به آن ها نیکی کنید؛ گفته است:

«به پدر و مادر نیکی کنید».(۱)

همین! این یعنی باید محبت کرد و نیکی کرد به صورت مطلق؛ هرچه که باشند، هرگونه که باشند، زنده باشند یا مرده، در همه زمان ها، در همه مکان ها، فرقی نمی کند، همین که «پدر» و «مادر» باشند، محبت و نیکی می شود وظیفه برایمان، وظیفه ای مهم که خدا آن را بعد از توحید و اعتقاد به وحدانیت خود آورده است.

نیکی کردن و محبت کردن به پدر و مادر مثل نیکی کردن به دیگران نیست. ما حق نداریم کوچک ترین کلمه ناخوشایندی به آنان بگوییم، حتی اگر حق با ما باشد.(۲) حق پرخاشگری نداریم، حتی اگر حق با ما باشد. حق بی ادبی و بی احترامی نداریم، حتی اگر حق با ما باشد.(۳) اگر پدر و مادر به ما ظلم هم کرده باشند، حتی حق نداریم نگاه غضبناک به آن ها داشته باشیم و این نگاه، مانع قبولی نمازمان است!(۴) و اساساً یکی

ص: ۴۵

۱- . جز خدا را نپرستید و به پدر و مادر خود نیکی کنید (بقره: ۸۳).

۲- . و آن کس که به پدر و مادرش می گفت: اُف بر شما ... چنین کسانی عذاب خدا بر آنان حتمی شده و در زمره امت های گذشته از جن و انس اند که زیانکار شدند (احقاف: ۱۷-۱۸).

۳- . [و به پدر و مادر حتی] کلمه ای که رنجیده خاطر شوند، مگو و کمترین آزار به آنها مرسان و با ایشان به اکرام و احترام سخن بگو (اسراء: ۲۳).

۴- . [۱] امام صادق می فرمایند: کسی که به پدر و مادر خود در حالی که به او ظلم کرده اند، با خشم نگاه کند، خداوند نمازش را قبول نمی کند (اصول کافی، ج ۲، ص ۳۴۹).

از دلایل عدم اجابت دعاهای ما همین ناراحتی پدر و مادر از ماست. (۱)

این مطلب فقط مربوط به زمان حیات پدر و مادر نیست. اگر پدر و مادر در قید حیات هم نیستند، طلب مغفرت برایشان و اهدای ثواب کارهای خالصانه مان به آن‌ها، یکی از بهترین نمونه‌ها و ملاک‌های احسان و نیکی است و انجام ندادنش جزء مصداق‌های عاق والدین است. (۲)

حالا- در این محبت به پدر و مادر، یک اولویت هم وجود دارد و یک میزان؛ در این محبت کردن، هم اولویت با مادر است و هم میزان محبت به مادر، لازم است بیشتر از محبت به پدر باشد. جایگاه پدر رفیع است. پدر هم مانند مادر جزء والدین است و احترام و محبت به او قطعاً واجب است؛ ولی در این میان، اسلام به ما سفارش کرده است که به مادر بیش از پدر نیکی کنیم و به ما اعلام کرده است که توانایی ادای کمترین حق مادر را هم نخواهیم داشت، مگر اینکه خداوند ما را یاری کند.

پنجره

امام رضا می‌فرمایند:

وَاعْلَمَنَّ أَنَّ حَقَّ الْأُمِّ أَلْزَمُ الْحُقُوقِ وَ أَوْجِبُ لِأَنَّهَا حَمَلَتْ حَيْثُ

ص: ۴۶

۱- [۲] امام صادق می‌فرمایند: از جمله گناهایی که باعث تاریکی دل و عدم قبولی دعاها می‌شود، آزار و اذیت پدر و مادر است (همان، ص ۴۴۸).

۲- [۳] امام باقر می‌فرمایند: کسی که در زمان حیات پدر و مادرش نسبت به آنها نیکی داشت؛ اما پس از مرگ آنها بدهکاری هایشان را نمی‌پردازد و برایشان استغفار نمی‌کند، خداوند چنین فردی را عاق والدین به حساب می‌آورد (همان، ص ۱۶۳).

لَا يَحْمِلُ أَحَدٌ أَحَدًا وَ وَقْتُ السَّمْعِ وَالْبَصِيرِ وَ جَمِيعِ الْجَوَارِحِ مَسْرُورَةً مُسْتَبْشِرَةً بِذَلِكَ فَحَمَلَتْهُ بِمَا فِيهِ مِنَ الْمَكْرُوهِ الَّذِي لَا يَصْبِرُ عَلَيْهِ أَحَدٌ وَ رَضِيَتْ بِأَنْ تَجُوعَ وَ يَشْبَعَ وَ تَظْمَأَ وَ يَرْوَى وَ تَعْرِى وَ يَكْتَسَى وَ تُظَلُّهُ وَ تَضْحَى فَلَيْكِنِ الشُّكْرُ لَهَا وَالْبِرُّ وَالرَّفْقُ بِهَا عَلَى قَدْرِ ذَلِكَ وَ إِنْ كُنْتُمْ لَا تُطِيقُونَ بِأَذْنِي حَقَّهَا إِلَّا بِعَوْنِ اللَّهِ.

بدان که حق مادر از جمله لازم ترین حقوق و واجب ترین آن هاست؛ زیرا او به گونه ای فرزند را حمل کرد که هیچ کس فرد دیگری را به این صورت حمل نمی کند. او با گوش و چشم و همه اعضایش از فرزند مراقبت کرد، در حالی که از این کارش شادمان و امیدوار بود؛ پس او فرزندش را با آن سختی که هیچ کس بر چنین سختی صبر نمی کند، حمل کرد و راضی شد که خودش گرسنه و فرزندش سیر باشد، خودش تشنه و فرزندش سیراب باشد، خودش برهنه و فرزندش پوشیده، خودش در آفتاب و فرزندش در سایه باشد؛ پس سپاسگزاری و محبت به مادر باید به اندازه این کارهای او باشد، گرچه شما توان ادای کمترین حق او را ندارید، مگر به یاری خداوند. (۱)

در این محبت کردن و نیکی کردن، یک حدی هم وجود دارد و آن

ص: ۴۷

اینکه پدر و مادر کاری غیرشرعی از ما بخواهند. بحث در خصوص مستحب و مکروه و اینها نیست، بحث درباره واجب و حرام است. تنها جایی که حق داریم فرمان پدر و مادر را عمل نکنیم، موردی است که از ما بخواهند کاری حرام انجام دهیم یا واجبی را ترک کنیم؛ آن هم در عین احترام: (۱)

پنجره

انسان پیش والدین باید خودش را کوچک بکند ... [قرآن می گوید: خودت را در مقابل پدر و مادرت ذلیل کن! در حالی که انسان مسلمان پیش هیچ کس نباید ذلیل بشود؛ اما پدر و مادر مستثنا هستند. (۲)]

ص: ۴۸

۱- ۲. و اگر پدر و مادر بکوشند تا چیزی را که در مورد آن علم نداری، با من شریک کنی، اطاعتشان مکن و در این دنیا به نیکی همدمشان باش (لقمان: ۱۵).

۲- . بیانات مقام معظم رهبری در دیدار معلمان نمونه کشور، ۱۳۷۰/۲/۱۲.

رفتار فرزندان با یکدیگر

مدت هاست که برخی شان با یکدیگر غریبه هستند و رابطه ای ندارند؛ اگر رابطه هم دارند، روابط شان سرد است. دلایل مختلفی می شود برای این غریب بودنشان ذکر کرد؛ اما هرچه هست، خواهران و برادران نباید غریب باشند. برای اینکه از این غریبی دربیایند، بهشان یک فرمول می دهیم، یک فرمول که در رفتار با یکدیگر به کار بگیرند. فرمول رفتار فرزندان با یکدیگر:

پنجره

«استفاده از خواهران و برادران در جهت رشد + نصیحت کردن آنان به وقت نیاز + احترام ویژه به خواهر و برادر بزرگ تر»

از نظر اسلام، خواهر و برادر باید در جهت رشد و تعالی یکدیگر باشند. این رشد و تعالی فقط مربوط به مورد خاصی نیست؛ رشد و تعالی اقتصادی، رشد و تعالی علمی و از همه مهم تر رشد و تعالی معنوی نیز

ص: ۵۱

در آن وجود دارد. قبلاً هم گفته شد که انتخاب الفاظ در آیات قرآن و روایت، کاملاً دقیق است. حالا اگر در روایات خواهر و برادر به دست انسان و عزت و قدرتش تشبیه شده است،^(۱) تشبیه حساب شده و بسیار دقیقی است.

ما با کمک دست، کارهایمان را انجام می دهیم. اگر دست نباشد، برخی از کارهایمان روی زمین می ماند و مجبوریم به سختی کاری را انجام دهیم. اگر دست وجود نداشته باشد، یک چیزی کم است و نقصی در انسان وجود دارد. حالا کسی هم که از نعمت خواهر و برادر محروم باشد، مثل کسی است که دست و تکیه گاه ندارد، مثل کسی است که یک چیزی در جسمش کم است. کسانی هم که به هر دلیلی از خواهر و برادرشان جدا شده اند، روابط شان سرد شده یا جدایی بین شان اتفاق افتاده است، در واقع ناقص شده اند و دست هایشان را از دست داده اند.

مشکلات خیلی از خواهرها و برادرها با یکدیگر به دلیل حرف نزدن است. بله! همین صحبت کردن ساده، این صحبت کردن می تواند حضوری باشد، می تواند تلفنی باشد، می تواند پیامکی باشد، می تواند در دل یک نامه باشد و... زمانی که خواهران و برادران در وقت نیاز

ص: ۵۲

۱- امام سجاد می فرمایند: حق برادر [و خواهر] تو این است که بدانی او به منزله دست و عزت و نیروی توست؛ پس از او به عنوان ابزاری در جهت معصیت خدا استفاده نکن و او را در جهت ستم به مخلوقات خدا به کار نگیر و از یاری رساندن به او در برابر دشمنانش و خیرخواهی کردن برایش دست بردار (من لایحضره الفقیه، ج ۲، ص ۶۲۲).

یکدیگر را نصیحت و راهنمایی نکنند، کم کم مشکلات بیشتر و بیشتر می شود و حتی اگر مشکلات خاصی هم به وجود نیاید و روابط به سردی نرفته باشد، اشکال در خواهر و برادر انسان، براساس همان مثال دست، اشکال در یک قسمت از بدن است و کم کم این اشکال، کل بدن را دچار آزار خواهد کرد.

فردی را تصور کنید که برادر یا خواهرش به بالای اعتیاد دچار شده، ممکن است در ابتدا ضرری به خواهر و برادر نرسد؛ ولی در ادامه این بلا- کم کم این برادر یا خواهر را دچار مشکلات جدی خواهد کرد و این مشکلات، گریبان دیگر خواهران و برادران را خواهد گرفت و این دست معیوب یا مشکل دار به سرعت دیگران را هم از کار خواهد انداخت.

این با هم بودن و به هم توجه کردن را باید از کودکی شروع کرد تا بعدها اگر دستی مشکل پیدا کرد، راحت تر بتوان مشکلش را برطرف ساخت؛ مثلاً خیلی از عبادات و کارهای مختلف را می شود با خواهر و برادر در خانواده انجام داد و هم باعث پیشرفت و ارتقای معنوی خود شد و هم باعث ارتقای معنوی خواهر و برادر:

پنجره

هوا گرم بود؛ آن سال هایی که الآن در ذهنم مانده، یا تابستان بود، یا شاید پاییز بود، روزها نسبتاً بلند بود. در آن سایه

می نشستیم و ساعت های متمادی، اعمال روز عرفه را انجام می دادیم. هم دعا داشت، هم ذکر و هم نماز. مادرم می خواند، من و بعضی از برادر و خواهرها هم بودند، می خواندیم. (۱)

پس بنابر نظر اسلام باید به خواهر و برادر به دید یک دست نگاه کرد؛ دست خودمان. باید به آن ها مانند تکه ای از وجودمان نگاه کنیم و لازم است از یکدیگر در جهت تعالی استفاده کنیم و به وقت نیاز، نصیحت شان کنیم. (۲) سعی کنیم در محیط خانواده خودمان اختلافات و مشکلاتمان را حل کنیم:

پنجره

فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخْوَيْكُمْ.

پس بین برادران (و خواهران تان) اصلاح کنید. (۳)

در این میان نباید فراموش شود که خواهر و برادر بزرگ تر جایگاهشان فرق دارد. برادر بزرگ تر مانند پدر است و خواهر بزرگ تر مانند مادر؛ پس قدر این دست هایمان را بدانیم و کمی بیشتر بهشان توجه کنیم. هرچه باشد، برادران و خواهران عضوی از بدن زندگی ما هستند و چه

ص: ۵۴

-
- ۱- . بیانات مقام معظم رهبری در گفت و شنود صمیمانه با گروهی از جوانان و نوجوانان، ۱۴/۱۱/۱۳۷۶.
 - ۲- . رسول خدا می فرماید: هر گاه برادر (یا خواهر) خود را نیازمند نصیحت می بینید و می توانی-د نصیحتش کنید، او را نصیحت کنید (نهج الفصاحه، ح ۲۴۵).
 - ۳- . حجرات: ۱۰.

خوب باشند و چه بد، جزئی از ما هستند و خوبی یا بدی آن‌ها در هر صورت به ما می‌رسد.

پنجره

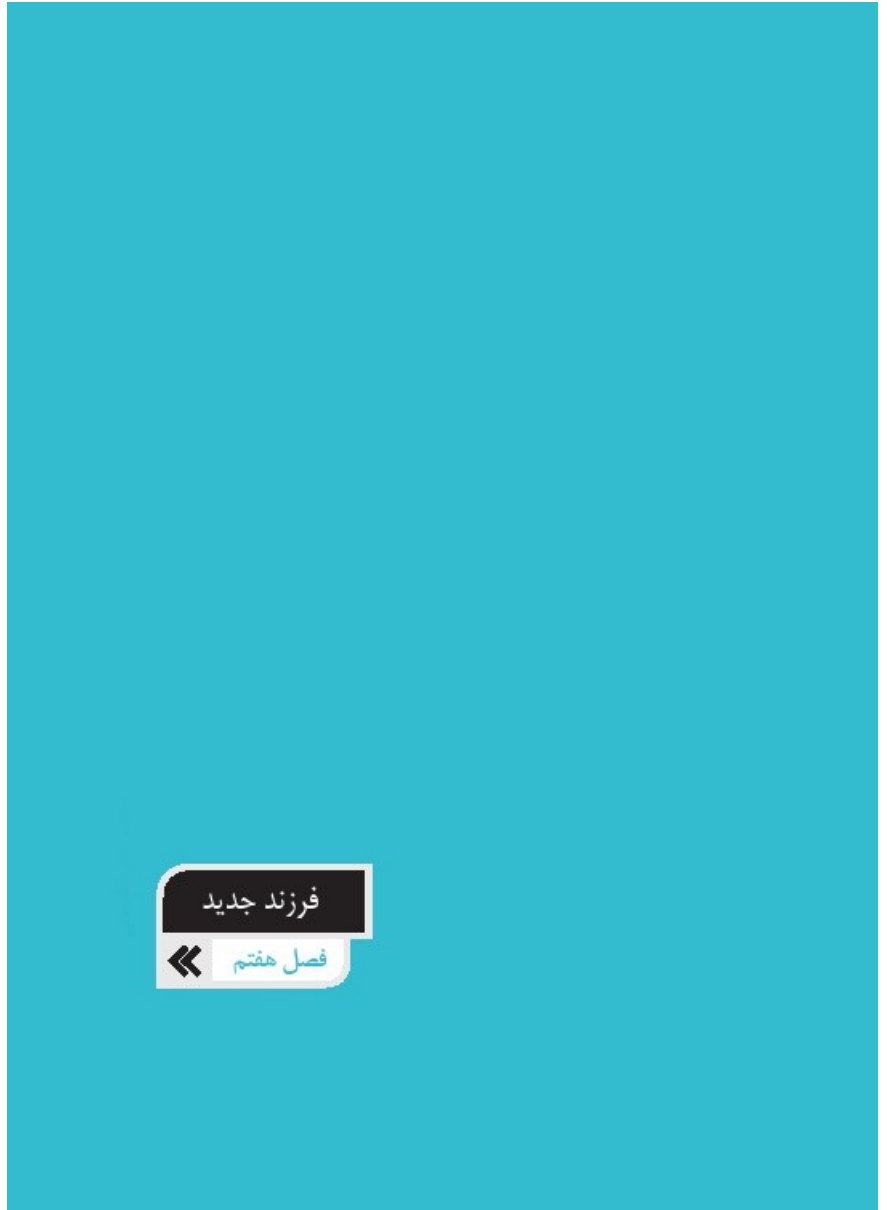
امام رضا می‌فرمایند:

الْأَخُ الْأَكْبَرُ بِمَنْزِلَةِ الْأَبِ.

برادر بزرگ‌تر جایگاه پدری دارد. (۱)

ص: ۵۵

۱- . تهذیب الأحكام، ج ۷، ص ۳۹۳.

فرزند جدید
فصل هفتم

رفتار با داماد و عروس

معمولاً وقتی خانواده ای دخترش را شوهر می دهد یا خانواده ای دیگر پسرش را همسر می دهد، این تصور به وجود می آید که یک نفر از خانواده شان کم می شود. به هر حال، جای خالی اش را می بینند و دیگر در خانه آن ها زندگی نمی کنند و همین دلیل می شود که تصور کنند فرزندی از آن ها کم شده است. در صورتی که براساس فرمول رفتار با داماد و عروس مطلب به نحو دیگری است:

پنجره

$$\text{داماد} + \text{عروس} = ۲$$

این فرمول یعنی اینکه با شوهر دادن دختر یا همسر دادن پسر، فردی از خانواده کم نمی شود، بلکه یک فرزند جدید به خانواده اضافه شده است؛ یعنی یک نفر می دهی دو نفر پس می گیری!

پیوندهای سببی، همان پیوندهایی که مثلاً به سبب ازدواج رخ می دهند، پیوندهای مهمی هستند و این پیوندها را خداوند به وجود

ص: ۵۹

آورده است؛ یعنی این عروس و داماد و اینکه به واسطه ازدواج فامیل جدیدی به وجود بیاید را خدا در قرآن کریم به خودش نسبت داده است:

پنجره

و هُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا.

اوست که از آب بشری آفرید و آن را نسب و سبب قرار داد که پروردگار تو قدرتمند است. (۱)

اگر خانواده ها به داماد و عروس به عنوان فرزند جدیدی نگاه کنند، مشکلات میان آن ها کمتر می شود. انسان با فرزندش چگونه رفتار می کند؟ چطور به او محبت می کند؟ اگر اشتباه کند، با چه روشی او را اصلاح می کند؟ در صله رحم با وی چگونه رفتار می کند؟ در کمک کردن به وی برای بهتر زندگی کردن چه رفتاری را پیش می گیرد؟ و...

هر چیزی که در خصوص رفتار با فرزند می گوئیم، در خصوص رفتار با داماد و عروس هم هست؛ چرا؟ چون گفتیم که داماد و عروس هم فرزند انسان هستند و عضوی از خانواده.

پنجره

امام رضا می فرمایند:

ص: ۶۰

ثُمَّ إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ الْمُصَاهِرَةَ نَسَبًا لَاحِقًا وَ أَمْرًا مُفْتَرَضًا وَ شَجَّ بِهَا الْأَرْحَامَ وَ أَلْزَمَهَا الْأَنْوَاعَ.

به درستی که خداوند دامادی را نسبت لاحق [فامیلی که به انسان ملحق می شود] و امری واجب قرار داد و به واسطه آن ارحام را به هم پیوند داد و آن را بر خلائق لازم نمود. (۱)

در خانواده بیش از همه پدرها و مادرها در مقابل این فرزند جدیدشان مسئول هستند. آن ها نباید بگذارند رفتار میان عروس و داماد سرد شود؛ یعنی حواسشان باشد، اگر مشکلی میان عروس و داماد هست، آن ها مشکلات را حل کنند، نه اینکه خودشان مشکل جدید به وجود بیاورند! بیایید به زندگی ما نگاه کنیم و تصور کنیم که فرمول رفتار با داماد و عروس را اجرا کرده ایم؛ چه تغییری در زندگی می بینیم؟ چقدر این رفتار ما برای دیگران درس می شود؟ چقدر اوقاتمان را به جای پرداختن به مسائل حاشیه ای و دعوای بی دلیل، به عبادت خداوند و بودن در کنار هم می گذرانیم؟ قطعاً حمایت کردن به موقع از عروس و داماد و تذکر دادن به موقع به آن ها باعث شیرین تر شدن ارتباطات می شود:

پنجره

پدر و مادرها باید سعی کنند محبت زن و شوهرها را [این

ص: ۶۱

بچه هاشان را [جوان هایی را که ازدواج می کنند، تأمین کنند. گاهی ممکن است یک دلخوری هایی پیش بیاید. پدر و مادرها که تجربه دارترند، بزرگ ترند، عاقل ترند، نگذارند این دلخوری ها به دلسردی زن و شوهر جوان از هم منتهی شود. (۱)]

ص: ۶۲

۱- . بیانات مقام معظم رهبری، ۹/۱۲/۱۳۸۰.

انسان در زندگی خیلی از کارها را انجام می دهد و بعد در مقابل اذیت و آزار دیگران یا مسخره کردن شان هیچ عکس العملی نشان نمی دهند، در واقع با خودشان می گویند: «مگر مهم است؟».

مثلاً فرض کنید کسی دوست دارد در رشته فیزیک در دانشگاه تحصیل کند و برای خودش هدف های مشخصی از درس خواندنش در این رشته دارد و اطرافیانش مسخره اش می کنند. این فرد وقتی به کارش ایمان داشته باشد، با خودش می گوید: «مگر مسخره کردن آن ها مهم است؟».

ذره ای به این مسخره کردن دیگران اهمیت نمی دهد و آن کاری را که می داند و مطمئن هست درست است، انجام می دهد؛ مثل خواندن نماز، مثل داشتن عفت و پاکی! اگر کسی ما را به خاطر نمازخواندن، به خاطر پاک بودن مسخره کند، ما باید پاکی را کنار بگذاریم؟ ما باید نمازخواندن را کنار بگذاریم؟ پاسخ روشن است؛ قطعاً خیر!

مسئله تا اینجا بسیار ساده است؛ ولی کار از آنجایی سخت می شود که بحث صله رحم پیش می آید!

با بعضی از فامیل رفت و آمد می کنیم؛ ولی از اینکه با آن ها رفت و آمد می کنیم، خوشحال نمی شوند، ما را دوست ندارند، تمایلی به ارتباط داشتن با ما ندارند، تمایلی ندارند که ما در زندگی کمکشان کنیم و با آن ها ارتباط فامیلی داشته باشیم و در یک کلام، نمی خواهند ما صله رحم انجام بدهیم.

آن دسته از فامیل که ارتباط شان با ما خوب است، که مسئله عادی است و روابط ادامه دارد. مشکل و مسئله آنجاست که برخی از اقوام که از نظر دین، انجام صله رحم با آن ها واجب است و ترکش حرام، دوست ندارند با ما رابطه داشته باشند، یا اینکه واکنش بد و زننده ای نسبت به صله رحم ما انجام می دهند! اینجا باید چه کنیم؟!

فرمول زیر پاسخ را برای ما روشن می کند:

پنجره

«انجام دادن صله رحم - توجه کردن به مسائل حاشیه ای»

مقصود از اصل صله رحم در بین ما رفت و آمد است، در صورتی که رفت و آمد یکی از راه های صله رحم و کمترین حد آن است. صله رحم یعنی ما بیش از دیگران و پیش از دیگران به فکر اقوام مان باشیم و

ص: ۶۶

هرکاری از دستمان برمی آید، برای آن ها انجام دهیم! و ساده ترین کاری که انسان از دستش برمی آید، این است که با اقوامش رفت و آمد داشته باشد! خداوند متعال یک سری احکام شرعی واجب و حرام دارد؛ مثل نماز، روزه، حج، خوردن شراب، دروغ گفتن و... این احکام در یک چیز با یکدیگر مشابه اند؛ اینکه خداوند به آن ها فرمان داده است و دوست ندارد انسان ها از دستوراتش سرپیچی کنند. تصور نکنیم نماز مهم است و حج مهم نیست! تصور نکنیم که دروغ گفتن بد است و روزه نگرفتن بد نیست! احکام الهی را خوب و بد تفسیر نکنیم! همه شان حکم الهی اند و عمل به همه شان واجب است.

پنجره

وَالَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ.

و کسانی که پیمان خدا را پس از محکم کردنش می شکنند و چیزی را که خدا به پیوستن آن فرمان داده، می گسلند و در زمین تباهی می کنند، لعنت و بدی های آن سرای برای آنان است. (۱)

ص: ۶۷

یکی از این احکام، صله رحم است. چه فرقی بین صله رحم و نماز است؟ برگردیم به حرفی که پیش تر زدیم؛ اگر کسی ما را به خاطر نمازخواندن سرزنش کند، از نمازخواندن ما خوشش نیاید، ما دست از نمازخواندن می کشیم؟ یا به دستور خدا عمل می کنیم و به نظر دیگران اهمیت نمی دهیم؟

درباره صله رحم هم همین کار را باید انجام دهیم. دیگران خوششان نمی آید؟ نیاید! مگر مهم است؟ فقط و فقط نظر خدا مهم است. مگر می شود همه انسان ها را راضی کرد؟ به نظر شما همه انسان ها در یک موضوع مشخص با یکدیگر هم نظر هستند؟ حتی در خصوص خدا نیز انسان ها نظر واحدی ندارند و برخی انسان ها از خدا راضی نیستند! پس این فکر که همه انسان ها از ما راضی باشند را باید از ذهنمان بیرون کنیم!

نظر انسان ها اصلاً مهم نیست، تنها چیزی که مهم است، نظر خداست. خداوند از ما می خواهد که صله رحم را انجام دهیم، بدون توجه کردن به مسائل حاشیه ای. ما این کار را انجام می دهیم و به حرف دیگران در این باره هیچ اهمیتی نمی دهیم. مگر حرف های آن ها مهم است؟ ما تنها برای خدا کار را می کنیم، اجرمان را هم از خدا می خواهیم و به خدا هم پاسخ می دهیم! و با کسی که رابطه اش را با ما قطع کرده، رابطه را وصل می کنیم که خیر دینا و آخرت در

همین نکته است؛ (۱) کاملاً انقلابی و کاملاً مقتدرانه؛ به همین سادگی!

پنجره

در اسلام ارتباط فامیلی و ارتباط با خویشاوندان ... یک رویه پسندیده است و اینکه صله رحم که یکی از واجبات است و قطع رحم از محرّمات و مورد تأکید است، با توجه به همین است. (۲)

اگر کسی نماز بخواند و روزه نگیرد، ما به او باتقوا می‌گوییم؟ اگر کسی روزه بگیرد و شراب بخورد، به او باتقوا می‌گوییم؟ اگر کسی شراب بخورد و حج بجا بیاورد، ما به او باتقوا می‌گوییم؟ قطعاً خیر!

صله رحم هم حکمی است از احکام خدا مثل باقی احکام و از نظر اسلام، کسی که صله رحم را انجام نمی‌دهد، هرچقدر هم باقی کارهایش خوب باشد، نمازهایش اول وقت باشد، روزه‌های مستحبی آنچنانی بگیرد، باز هم تقوا ندارد.

ص: ۶۹

۱- رسول خدا می‌فرمایند: آیا شما را به برترین اخلاق دنیا راهنمایی کنم؟ کسی که با کسی که رابطه اش را با او قطع کرده، رابطه را برقرار نماید (اصول کافی، ج ۲، ص ۱۰۷).

۲- بیانات مقام معظم رهبری در دیدار مردم و عشایر شهرستان نورآباد ممسنی، ۱۵/۲/۱۳۸۷.

امام رضا می فرمایند:

إِنَّ اللَّهَ ... أَمَرَ بِاتِّقَاءِ اللَّهِ وَصَلِهِ الرَّحِمِ فَمَنْ لَمْ يَصِلْ رَحِمَهُ لَمْ يَتَّقِ اللَّهَ.

خداوند امر کرده است به تقوای الهی؛ پس کسی که صله رحم را انجام نمی دهد، تقوا ندارد. (۱)

معمولاً ما صله رحم را مسئله کوچکی فرض می کنیم، در صورتی که صله رحم به قدری مهم بوده است که اگر برای انجام آن یک سال راه پیموده شود، باز هم اسلام از آن نهی نمی کند و به آن سفارش می کند. (۲)

دیگران هرچه می خواهند فکر کنند. دیگران رابطه شان را قطع کنند. دیگران راه را جلوی ما ببندند. هیچ کدام از اینها عزم انسان مؤمن را کم نمی کند و با خود نمی گوید این همه محبت کردم، چرا با من بدرفتاری می کنند! اصلاً وقتی کسی کاری را برای خدا انجام می دهد، دیگر حتی در ذهنش توقعی از مردم ندارد که بعداً که پاسخ درستی از مردم نگرفت، ناراحت شود.

مثل این می ماند که ما برای وزارت بهداشت کاری را انجام دهیم، بعد توقع داشته باشیم قوه قضائیه حقوق ما را بدهد! و بعد توقع داشته باشیم، وزارت ورزش و جوانان با ما با محبت رفتار کند! خنده دار نیست؟ وقتی کاری را برای جای خاصی انجام می دهیم، توقع حقوق و اجر و پاداش و محبت را هم فقط باید از آنجا داشته باشیم. اگر ما کاری را برای خدا انجام می دهیم، توقع اجر و محبت را فقط از خدا داریم.

حالا- این فرمول را در ذهنمان مرور کنیم و برویم با کسانی که با ما رابطه شان را قطع کرده اند، رابطه را وصل کنیم. اولش سخت است، قبول دارم؛ ولی وقتی این کار را انجام دادیم، احساس می کنیم خداوند از ما راضی است.

ص: ۷۰

۱- . وسائل الشیعه، ج ۹، ص ۲۵.

۲- . رسول خدا می فرمایند: شاهدان از امتم و غایبان از آنها و کسانی که در روز قیامت در صلب مردان و رحم زنان اند را سفارش می کنم به صله رحم و اگرچه برای انجام دادن این کار یک سال راه باشد و این از دین اسلام است (اصول کافی، ج ۲، ص ۱۵۱).

برای ساختن "خانه انس" باید برای همسرت لباس باشی ، قبل از فرزند دار شدن و بعد از فرزند دار شدن به فکر تربیت فرزندان باشی و به پدر و مادر و خصوصاً مادر محبت کنی .

می دانی که باید از برادران و خواهرانت در جهت رشد و تعالی استفاده کنی و می دانی که باید با همه فامیل حتی اگر آن ها بد رفتاری کنند، صله رحم را به جا بیاوری .

۱- کتاب خانواده - بیانات مقام معظم رهبری در خصوص خانواده - انتشارات صهبا.

۲- مطلع عشق - توصیه های مقام معظم رهبری به زوج های جوان - گردآوری: محمد جواد علی اکبری، انتشارات انقلاب اسلامی.

۳- فرزند یک امانت است. مجموعه رهنما جلد ۹۵ رضا وظیفه مند. معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی آستان قدس رضوی

۴- سبک های ارتباطی والدین با فرزندان. مجموعه رهنما جلد ۸۰ محمد رضا احمدی. معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی آستان قدس رضوی

۵- چگونه همسری باشیم. مجموعه رهنما جلد ۸۲ علی نقی فقیهی. معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی آستان قدس رضوی

۶- گلبرگ زندگی ج ۲ و ۳. حسین دهنوی، انتشارات خادم الرضا ع

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

